

EUROOPA KOMISJON

Brüssel, 16.9.2011
KOM(2011) 559 lõplik

2010/0312 (COD)

Muudetud ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega kehtestatakse hindamis- ja järelevalvemehhanism Schengeni acquis' kohaldamise kontrollimiseks

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

1.1. Schengeni ala haldamine – sisepiirikontrollita ala tugevdamine

Käesolevas ettepanekus sisalduvate muudatuste sisu ja põhjendused ning üksikasjaliku selgituse selle kohta, kuidas need peaksid praktikas toimima, leiab Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele esitatud komisjoni teatisest „*Schengeni ala haldamine – sisepiirikontrollita ala tugevdamine*”, mis võetakse vastu koos käesoleva ettepanekuga.

1.2. Muudatused õigusaktides

Komisjon võttis 16. novembril 2010 vastu ettepaneku Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, millega kehtestatakse hindamismehhanism Schengeni *acquis*’ kohaldamise kontrollimiseks¹. Käesoleva ettepaneku eesmärk on tugevdada Schengeni hindamismehhanismi, tõhustades eelkõige järeelmeetmeid, millega nõutakse hinnatavalt liikmesriigilt tegevuskava esitamist tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks ning korrapäraselt aruandmist kõnealuse tegevuskava rakendamise kohta, kuni kõik puudused on kõrvaldatud. Tõsiste puuduste korral, mis mõjutavad ühe või enama liikmesriigi turvalisuse üldist taset, on ette nähtud nõukogu ja Euroopa Parlamendi teavitamine, et avaldada nii kõige kõrgemal poliitilisel tasemel vastastikust survet liikmesriigi suhtes, kes ei suuda eeskirju täita.

Liikmesriiki hinnatakse iga viieaastase ajavahemiku jooksul vähemalt üks kord. Kava võib kohandada vastavalt kohapeal täheldatud vajadustele ja olukorrale. Kõigi kaasnevate meetmete nõuetekohase rakendamise kontrollimiseks võib teha etteteatamata kontrollkäike.

23. ja 24. juunil 2011 toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel esitati üleskutse tugevdada täiendavalt Schengeni hindamissüsteemi ja lisada kaitseklausel tõeliselt kriitiliste olukordade puhuks, kus liikmesriik ei ole enam võimeline Schengeni eeskirjadest tulenevaid kohustusi täitma, nagu on üksikasjalikult selgitatud teatise punktis 1.1. Sellele üleskutsele vastamiseks vajaliku õigusraamistiku väljatöötamiseks muudab komisjon oma ettepanekut, et pakkuda täiendavat kaitset liidu ja liikmesriigi tasandil, tugevdades Frontexilt saadavat toetust ja võimaldades taaskehtestada liidu sisepiiridel kontrollimehhanism, juhul kui liikmesriik eirab pidevalt oma kohustust kontrollida oma lõike välispiiridel ning kui olukord on selline, et see kujutab endast tõsist ohtu liidu või liikmesriigi avalikule korrale või sisejulgeolekule. Sellise mehhanismi kasutuselevõtt mõjutab ka Schengeni piirieskirjades tehtavaid muudatusi, mis esitatakse käesoleva ettepanekuga samal ajal.

Vajadust muuta praegust Schengeni hindamissüsteemi on üksikasjalikult selgitatud eespool nimetatud 16. novembri 2010. aasta ettepanekus. Kuigi kõnealune ettepanek asendatakse käesoleva ettepanekuga, jäävad 2010. novembri aasta ettepaneku esitamise põhjused samaks. Seepärast ei esita komisjon praeguses muudetavas ettepanekus üksikasjalikke põhjendusi. Kuna esialgset ettepanekut ei ole seadusandjad (Euroopa Parlament ei ole veel võtnud vastu Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõike 3 kohast esimese lugemise seisukohta ettepaneku kohta) veel vastu võtnud, tehti muudatused kõnealuse esialgse ettepaneku

¹ KOM (2010) 624, 16.11.2010

üldisesse teksti,² mida ei muudetud, välja arvatud muudatused seoses liikmesriigile antava toetusega ning sisepiiridel piirikontrolli võimaliku taaskehtestamisega (artiklid 14 ja 15 ning viide „järelevalvele” kogu teksti ulatuses) ning komisjonile antud teatavate rakendamisevolituste kohandamised (artiklid 5, 8, 13 ja 17). Kõnealused kohandused on vajalikud, kuna asjaomaseid horisontaalseid komiteemenetluse eeskirju on pärast esialgse ettepaneku esitamist muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrusega (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes³. Lisaks on tehtud mõned täiendavad kohandused, sealhulgas seoses Frontexi (artikkel 6) ja Europoli (artikkel 8) rolliga ning aruandmisega Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

2. HUVITATUD ISIKUTEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

Esimesed arutelud Schengeni hindamismehhanismi käsitleva ettepaneku üle nõukogus ja Euroopa Parlamendis ning parlamendi 7. juuli 2011. aasta resolutsioon⁴ annavad tunnistust laialdasest poliitilisest toetusest arvamusele, et toimimismehhanismi on vaja täiendada meetmetega, mis aitaksid tõhusalt kõrvaldada liikmesriigil *acquis*’ kohaldamisel tekkinud olulisi puudusi.

Komisjon pakkus oma rändeteatise⁵ välja võimaluse kehtestada mehhanism, mis võimaldaks Euroopa tasandil võtta vastu otsuseid, milles määratakse kindlaks, missugused liikmesriigid võivad erandkorras taaskehtestada sisepiiridel piirikontrolli ja selle kestuse. Mehhanismi tuleks kasutada üksnes viimase abinõuna kriitilistes olukordades, pärast seda, kui on võetud muud (hädaabi)meetmed, et stabiliseerida vastava välispiirilõigu olukord kas Euroopa tasandil, solidaarsuse vaimus ja/või riigi tasandil, et paremini täita ühiseid eeskirju.

Kõnealune ettepanek kiideti heaks justiits- ja siseküsimuste nõukogu 12. mai 2011. aasta kohtumisel ning Euroopa Ülemkogu 23. ja 24. juuni 2011. aasta kohtumisel, kus kutsuti üles „võtma kasutusele mehhanismi, mille abil reageerida erakorralistele olukordadele, mis ohustavad Schengeni koostöö üldist toimimist, ilma et see kahjustaks isikute vaba liikumise põhimõtet”.

3. ETTEPANEKU ÕIGUSLIK KÜLG

Käesoleva ettepanekuga arendatakse ELi toimimise lepingu artikli 77 lõike 2 punkti e kohaselt edasi sisepiire käsitlevat poliitikat. Artiklis 77 on sätestatud piirikontrolli kaotamine sisepiiridel kui Euroopa Liidu isikute vaba liikumise ala lõppeesmärk vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 26. Sisepiiridel piirikontrolli kaotamisega koos tuleb võtta meetmeid välispiiri, viisapoliitika, Schengeni infosüsteemi, isikuandmete kaitse, politseikoostöö ja kriminaalasjades tehtava õiguskooostöö valdkonnas. Nende meetmete õige rakendamine võimaldab sisepiirikontrollita alal toimida. Meetmete nõuetekohase kohaldamise hindamine ja järelevalve aitab seega täita poliitilist lõppeesmärki – tagada sisepiirikontrollita ala toimimine. Kõnealust lõppeesmärki aitavad saavutada ka meetmed, mille eesmärk on leevendada

² Muudatused on tähistatud paksus kirjas ja joonitud alla.

³ ELT L 55, 28.2.2011, lk 13.

⁴ P7_TA(2011)0336

⁵ KOM(2011) 248, 4.5.2011

püsivate oluliste puuduste negatiivset mõju Schengeni *acquis*'d kohaldavas liikmesriigis, sealhulgas võimalus erandkorras ajutiselt taaskehtestada sisepiiridel piirikontroll kui viimane võimalus olukorras, kus puudused on sellised, et need ohustavad tõsiselt liidu või liikmesriigi avalikku korda või sisejulgeolekut.

Novembris 2010 esitatud ettepanekus, millega kehtestatakse Schengeni hindamismehhanism, sisaldub eelarvele avalduva mõju kohta esitatud vajalik teave, mis ei ole muutunud.

Muudetud ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega kehtestatakse hindamis- ja järelevalvemehhanism Schengeni *acquis*' kohaldamise kontrollimiseks

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 77 lõike 2 punkti e,

võttes arvesse **Euroopa** Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu riikide parlamentidele,

toimides aluslepingu artiklis 294 sätestatud korras **seadusandliku tavamenetluse kohaselt**

- (1) **Sisepiiridel sisepiirikontrollita** Schengeni ala toimimine sõltub sellest, kui tõhusalt ja tulemuslikult liikmesriigid kohaldavad kaasnevaid meetmeid välispiiride, viisapoliitika, Schengeni infosüsteemi ja isikuandmete kaitse, politseikoostöö, kriminaalasjades tehtava õiguskooostöö ja uimastipoliitika valdkonnas.
- (2) Täitevkomitee 16. septembri 1998. aasta otsusega⁶ loodi alaline Schengeni hindamis- ja rakendamiskomitee. Alalisele komiteele anti volitused esmalt teha kindlaks, kas kandidaatriigis on kõik eeltingimused **piirikontrolli** kaotamiseks **sisepiiridel** täidetud, ning seejärel tagada, et Schengeni *acquis*'d juba täies mahus rakendavad riigid kohaldavad seda nõuetekohaselt.
- (3) Selleks et tagada ühtsed kõrged standardid Schengeni *acquis*' kohaldamiseks praktikas ja säilitada **sisepiiridel piirikontrollita** ala moodustavate liikmesriikide sügav vastastikune usaldus, on vaja konkreetset hindamis- ja järelevalvemehhanismi Schengeni *acquis*' kohaldamise kontrollimiseks. Selline mehhanism peaks tuginema komisjoni ja osutatud liikmesriikide tihedale koostööle.
- (4) Haagi programmis⁷ kutsuti komisjoni üles „esitama kohe pärast sisepiiridel kontrolli kaotamist ettepaneku olemasoleva Schengeni hindamismehhanismi täiendamiseks järelevalvemehhanismiga, mis tagab liikmesriikide ekspertide täieliku kaasamise ja sealhulgas nende õiguse teostada etteteatamata kontrollimisi.”

⁶ EÜT L 239, 22.9.2000, lk 138.

⁷ ELT C 53, 3.3.2005, lk 1 (punkt 1.7.1).

- (5) Stockholmi programmis⁸ leitakse, et „Schengeni ala hindamine on jätkuvalt võtmetähtsusega ning et seda tuleks parandada, tugevdades kõnealuses valdkonnas Frontexi rolli”.
- (6) Seega tuleks 1998. aastal loodud hindamismehhanism seoses alalisele komiteele antud volituste teise osaga läbi vaadata. Alalisele komiteele antud volituste esimese osa kohaldamist, nagu see on kehtestatud 16. septembri 1998. aasta otsuse I osas, tuleks jätkata.
- (7) Varasemate hindamiste raames saadud kogemused näitavad vajadust säilitada ühtne hindamis- **ja järelevalve**mehhanism, mis hõlmab kõiki Schengeni *acquis*’ valdkondi, välja arvatud neid, mille puhul konkreetne hindamismehhanism on ettenähtud muude ELi õigusaktidega.
- (8) Liikmesriigid peaksid hindamis- **ja järelevalve**protsessis igakülgset osalema. Käesoleva määruse rakendusmeetmed tuleks vastu võtta vastavalt korralduskomitee menetlusele, mis on sätestatud nõukogu 28. juuni 1999. aasta otsuse 1999/468/EÜ (millega kehtestatakse komisjoni rakendusvolituste kasutamise menetlused) artiklis 4.

Et tagada ühetaolised tingimused käesoleva määruse rakendamiseks, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrusega (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes⁹. Vastavalt kõnealuse määruse artikli 2 lõike 2 punkti b alapunktile iii kohaldatakse kontrollimenetlust.

- (9) Hindamis- **ja järelevalve**mehhanismi raames tuleks kehtestada läbipaistvad, tõhusad ja selged eeskirjad hindamismeetodite, kohapealseteks kontrollkäikudeks kõrgelt kvalifitseeritud ekspertide kasutamise ja hindamiste järelduste arvessevõtmise kohta. Metoodika raames tuleks lisaks etteteatunud kohapealsetele kontrollkäikudele ette näha etteteatamata kohapealsed kontrollkäigud, eelkõige piirikontrolli ja viisade valdkonnas.
- (10) Hindamis- **ja järelevalve**mehhanism peaks hõlmama ka selliste õigusaktide kontrollimist, millega reguleeritakse kontrolli kaotamist sisepiiridel ja kontrolli liikmesriigi territooriumil. Võttes arvesse osutatud õigusaktide eripära, mis ei mõjuta liikmesriikide sisejulgeolekut, tuleks asjaomased kohapealsed kontrollkäigud teha ainult komisjoni ülesandeks.
- (11) Hindamisel **ja järelevalve** tuleks erilist tähelepanu pöörata sellele, kuidas Schengeni *acquis*’ **kohaldamisel** arvestatakse põhiõigusi.
- (12) Hindamine peaks tagama, et liikmesriigid kohaldavad Schengeni eeskirju tõhusalt kooskõlas aluspõhimõtete ja -normidega. Seepärast hõlmab hindamine kõiki asjakohaseid õigusakte ja operatiivtegevust, mis aitavad kaasa sisepiiridel piirikontrollita ala toimimisele.**

⁸ Nõukogu dokument 17024/09, vastu võetud Euroopa Ülemkogus 10. ja 11. detsembril 2009.

⁹ ELT L 55, 28.2.2011, lk 13.

(1213) Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuur¹⁰ (edaspidi „Frontex”) peaks toetama mehhanismi rakendamist, eriti välispiiridega seotud riskianalüüsi valdkonnas. Mehhanism peaks olema suuteline tuginema ka Frontexi eksperdiarvamustele, et teha välispiiridel vastavalt vajadusele kohapealseid kontrollkäike.

(14) Hindamis- ja järelevalvemehhanismi abil peaks olema võimalik kõrvaldada olulisi puudusi *acquis*' kohaldamisel selliselt, et oleks tagatud komisjoni asjakohane toetus koos Frontexi, Europol'i ja muude asjaomaste Euroopa Liidu agentuuride tehnilise toega. Viimase abinõuna ning kui olukord kujutab endast tõsist ohtu liidu või liikmesriigi avalikule korrale või sisejulgeolekule, tuleks ette näha võimalus taaskehtestada sisepiiridel piirikontroll sellises ulatuses ja sellise kestusega, mis on vajalik puudustest tingitud kahjulike tagajärgede leevendamiseks.

(1315) Liikmesriigid peaksid tagama, et kohapealseid kontrollkäike tegevatel ekspertidel on vajalikud kogemused ja nad on saanud sel eesmärgil erikoolituse. Asjaomased asutused (nt Frontex) peaksid pakkuma asjakohast koolitust ja liikmesriikidele tuleks olemasolevate rahastamisvahendite ja nende edasiarendamise kaudu teha kättesaadavaks rahalised vahendid Schengeni *acquis*' hindamise alast erikoolitust hõlmavate algatuste jaoks.

(1416) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud Taani seisukohta käsitleva protokoll'i artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva määruse vastuvõtmisel, mistõttu see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav. Arvestades, et käesolev määrus põhineb Euroopa Liidu toimimise lepingu kolmanda osa V jaotise alusel Schengeni *acquis*'l, peaks Taani kõnealuse protokoll'i artikli 4 kohaselt otsustama kuue kuu jooksul pärast käesoleva määruse vastuvõtmist, kas ta rakendab seda oma siseriiklikus õiguses.

(1517) Käesolev määrus kujutab endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist, milles Ühendkuningriik ei osale vastavalt nõukogu 29. mai 2000. aasta otsusele 2000/365/EÜ (Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis*' sätetes)¹¹. Seetõttu ei osale Ühendkuningriik käesoleva määruse vastuvõtmisel, see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.

(1618) Käesolev määrus kujutab endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist, milles Iirimaa ei osale vastavalt nõukogu 28. veebruari 2002. aasta otsusele 2002/192/EÜ (Iirimaa taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis*' sätetes)¹². Seetõttu ei osale Iirimaa käesoleva määruse vastuvõtmisel, see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.

(1719) Islandi ja Norra puhul kujutab käesolev määrus endast Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi

¹⁰ Nõukogu määrus (EÜ) nr 2007/2004, 26. oktoober 2004, ELT L 349, 25.11.2004, lk 1.

¹¹ EÜT L 131, 1.6.2000, lk 43.

¹² EÜT L 64, 7.3.2002, lk 20.

vahel sõlmitud lepingu (viimase kahe riigi osalemiseks Schengeni *acquis*' sätete rakendamises, kohaldamises ja edasiarendamises)¹³ tähenduses.

(1820) Šveitsi puhul kujutab käesolev määrus endast Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepingu (Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega)¹⁴ tähenduses.

(1921) Liechtensteini puhul kujutab käesolev määrus endast Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise allkirjutatud protokolliga (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega)¹⁵ tähenduses.

(2023) Küprose puhul on käesolev määrus Schengeni *acquis*' edasiarendamine või muul viisil sellega seotud 2003. aasta ühinemisakti artikli 3 lõike 2 tähenduses.

(2124) Bulgaaria ja Rumeenia puhul on käesolev määrus Schengeni *acquis*' edasiarendamine või muul viisil sellega seotud 2005. aasta ühinemisakti artikli 4 lõike 2 tähenduses.

(2225) Kõigi Schengeni *acquis*' osade hindamisel peaksid osalema Küprose, Bulgaaria ja Rumeenia eksperdid,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Sisu ja kohaldamisala

Määrusega kehtestatakse hindamis- **ja järelevalvemehhanism** Schengeni *acquis*' kohaldamise kontrollimiseks liikmesriikides, kus Schengeni *acquis*'d kohaldatakse täies mahus.

Kõigi Schengeni *acquis*' osade hindamisel **ja järelevalvel** osalevad siiski nende liikmesriikide eksperdid, kes vastavalt asjaomasele ühinemisaktile veel ei kohalda Schengeni *acquis*'d täies mahus.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

„Schengeni *acquis*” – Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolliga Euroopa Liidu raamistikku integreeritud Schengeni *acquis*' sätted ning Schengeni *acquis*'l põhinevad või sellega muul viisil seotud aktid.

¹³ EÜT L 176, 10.7.1999, lk 36.

¹⁴ ELT L 53, 27.2.2008, lk 52.

¹⁵ ELT L 160, 18.6.2011, lk 19.

Artikkel 3

Ülesanded

1. Hindamis- **ja järelvalvemehhanismi** rakendab komisjon koostöös liikmesriikidega ja Euroopa asutuste abil vastavalt käesolevale määrusele.
2. Liikmesriigid teevad komisjoniga koostööd, et komisjon saaks täita talle käesoleva määrusega antud ülesandeid. Liikmesriigid teevad komisjoniga koostööd ka hindamise ettevalmistavas etapis, kohapealsete kontrollkäikude ajal ning aruandlus- ja järelkontrolli etapis.

Artikkel 4

Hindamine

Hindamine võib toimuda küsimustiku põhjal ja kohapealse kontrollkäigu teel. Mõlemat hindamisviisi võib täiendada hinnatava liikmesriigi ettekandega valdkonnast, mida hindamine hõlmab. Konkreetsete liikmesriikide ja/või konkreetsete valdkondade puhul võib kohapealset kontrollkäiku ja küsimustikku kasutada üksteisest sõltumatult või kombineeritult. Kõnealuste kontrollkäikude hulka kuuluvad nii etteteatatud kui ka etteteatamata kohapealsed kontrollkäigud.

Artikkel 5

Mitmeaastane programm

1. Viieaastast ajavahemikku hõlmava mitmeaastase hindamisprogrammi koostab komisjon ~~artikli 15 lõikes 2 osutatud korras~~ hiljemalt kuus kuud enne järgmise viieaastase ajavahemiku algust. **Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 17 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.**
2. Mitmeaastane programm sisaldab igal aastal hinnatavate liikmesriikide loetelu. Iga liikmesriiki hinnatakse iga viieaastase ajavahemiku jooksul vähemalt üks kord. Hinnatavate liikmesriikide järjekorra aluseks on riskianalüüs, milles võetakse arvesse rändesurvet, sisejulgeolekut, eelmisest hindamisest möödunud aega ja Schengeni *acquis*' hinnatavate osade tasakaalu.
3. Mitmeaastast programmi võib vajaduse korral kohandada lõikes 1 osutatud korras.

Artikkel 6

Riskianalüüs

1. Igal aastal hiljemalt 30. septembriks esitab Frontex komisjonile riskianalüüsi, milles võetakse arvesse rändesurvet ja antakse soovitusi järgmise aasta hindamiste prioriteetide kohta. Soovitustes viidatakse konkreetsetele välispiiride lõikudele ja piiripunktile, mida hinnatakse mitmeaastase programmi kohaselt järgmisel aastal. Komisjon teeb kõnealuse riskihinnangu liikmesriikidele kättesaadavaks.

2. Frontex esitab komisjonile lõikes 1 nimetatud tähtjaks eraldi riskianalüüsi koos soovitustega järgmisel aastal etteteatamata kohapealsete kontrollkäikudena teostatavate hindamiste prioriteetide kohta. Soovitused võivad käsitleda mis tahes piirkonda ja konkreetset ala ning sisaldavad vähemalt kümne konkreetse välispiiride lõigu ja kümne konkreetse piiripunkti loetelu. **Komisjon võib igal ajal nõuda, et Frontex esitaks talle riskianalüüsi, milles esitatakse soovitud etteteatamata kohapealsete kontrollkäikudena teostatavate hindamiste kohta.**

Artikkel 7

Küsimustik

1. Komisjon saadab hinnatavatele liikmesriikidele standardküsimustiku hiljemalt hindamisele eelneva aasta 15. augustiks. Standardküsimustikus käsitletakse asjaomaseid õigusakte, Schengeni *acquis*' rakendamiseks kasutatavaid korralduslikke ja tehnilisi vahendeid ning statistilisi andmeid iga hinnatava valdkonna kohta.
2. Liikmesriigid esitavad küsimustiku vastused komisjonile kuue nädala jooksul alates küsimustiku saamisest. Komisjon teeb kõnealuse teabe kättesadavaks teistele liikmesriikidele.

Artikkel 8

Aastaprogramm

1. Võttes arvesse artikli 6 kohast Frontexi riskianalüüsi, artiklis 7 nimetatud küsimustiku vastuseid ja vajaduse korral ka **Europoli või** muid asjakohaseid allikaid, koostab komisjon iga-aastase hindamisprogrammi hiljemalt eelmise aasta 30. novembriks. Programmiga võib ette näha järgmise hindamise:
 - Schengeni *acquis*' või selle osade kohaldamine ühes liikmesriigis, mis on kindlaks määratud mitmeaastases programmis,
ning lisaks vajaduse korral:
 - Schengeni *acquis*' konkreetsete osade kohaldamine mitmes liikmesriigis (temaatiline hindamine);
 - Schengeni *acquis*' kohaldamine teatavas liikmesriikide rühmas (piirkondlik hindamine).
2. ~~Artikli 15 lõikes 2 osutatud korras vastu võetud~~ Programmi esimeses osas loetletakse liikmesriigid, keda mitmeaastase programmi kohaselt hinnatakse järgmisel aastal. Selles osas on loetletud hinnatavad valdkonnad ja teostatavad kohapealsed kontrollkäigud. **Kõnealuse osa võtab vastu komisjon. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 17 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.**

3. Komisjon koostab programmi teise osa, kus loetletakse järgmisel aastal korraldatavad etteteatamata kohapealsed kontrollkäigud. Seda osa loetakse konfidentsiaalseks ega esitata liikmesriikidele.
4. Aastaprogrammi võib vajaduse korral kohandada kooskõlas lõigetega 2 ja 3.

Artikkel 9

Ekspertide nimekiri

1. Komisjon koostab kohapealsetes kontrollkäikudes osalemise jaoks liikmesriikide määratud ekspertide nimekirja. Nimekiri edastatakse liikmesriikidele.
2. Liikmesriigid märgivad ~~käesoleva määruse lisas loetletud valdkondade~~ aluseliga eksperdi pädevusvaldkonnad. Liikmesriigid teatavad komisjonile igast muudatusest võimalikult kiiresti.
3. Liikmesriigid märgivad, missugused eksperdid võivad vastavalt artikli 10 lõikes 5 sätestatud tingimustele olla kättesaadavad etteteatamata kohapealsete kontrollkäikude jaoks.
4. Ekspertidel on asjakohane kvalifikatsioon, sealhulgas põhjalikud teoreetilised teadmised ja praktilised kogemused hindamismehhanismiga hõlmatud valdkondades, põhjalikud teadmised hindamisprotsesside, -korrast ja -meetoditest ning nad on võimelised ühises keeles tõhusalt suhtlema.
5. Liikmesriigid tagavad, et nende määratud eksperdid vastavad eelmises lõikes täpsustatud nõuetele, sealhulgas märgivad koolituse, mida eksperdid on saanud. Lisaks tagavad liikmesriigid, et eksperdid saavad pidevat koolitust, et säilitada oma vastavus osutatud nõuetele.

Artikkel 10

Kohapealse kontrollkäigu eest vastutav rühm

1. Kohapealset kontrollkäiku teeb komisjoni määratud rühm. Rühm koosneb artiklis 9 osutatud ekspertide nimekirjast valitud ekspertidest ja komisjoni ~~esindajatest~~ **esindajatest** ametnikest. Komisjon **püüab** igas rühmas **tagada** geograafilise tasakaalu ja sellesse kuuluvate ekspertide pädevuse. Liikmesriikide eksperdid ei tohi osaleda kohapealses kontrollkäigus liikmesriiki, kus nad töötavad.
2. Komisjon ~~võib~~ **kutsub** Frontexit ning **vajaduse korral** Europoli, Eurojusti ja teisi Euroopa asutusi üles määrama esindaja, kes osaleb välispiiridel tehtaval kontrollkäigul oma valdkonna vaatljana.
3. Hindamise eesmärgil tehtavas etteteatamata kohapealses kontrollkäigus osaleb kuni kaheksa ja etteteatamata kohapealses kontrollkäigus kuni kuus eksperti (koos vaatljatega).

4. Etteteatatud kohapealsest kontrollkäigust teatab komisjon hiljemalt neli nädalat enne kontrollkäigu algust liikmesriikidele, kelle eksperdid on määratud vastavalt lõikele 1 kontrolli teostavasse rühma. Liikmesriigid kinnitavad ekspertide kättesaadavust ühe nädala jooksul.
5. Etteteatamata kohapealsest kontrollkäigust teatab komisjon hiljemalt üks nädal enne kontrollkäigu algust liikmesriikidele, kelle eksperdid on määratud vastavalt lõikele 1 kontrolli teostavasse rühma. Liikmesriigid kinnitavad ekspertide kättesaadavust 48 tunni jooksul.
6. Kohapealse kontrollkäigu juhteksperdid on komisjoni ametnik esindaja ja liikmesriigi ekspert, kelle ekspertide rühma liikmed nimetavad ühiselt enne kontrollkäiku.

Artikkel 11

Kohapealse kontrollkäigu korraldamine

1. Kohapealset kontrollkäiku tegev rühm teeb kõik vajalikud ettevalmistused, et tagada kohapealse kontrollkäigu tõhusus, täpsus ja sidusus.
2. Asjaomast liikmesriiki teavitatakse:
 - etteteatatud kohapealse kontrollkäigu toimumisest vähemalt kaks kuud ette;
 - etteteatamata kohapealse kontrollkäigu toimumisest vähemalt 48 tundi ette.
3. Igal kohapealset kontrollkäiku tegeva rühma liikmel on kaasas tõend, millega lubatakse teha kohapealset kontrollkäiku Euroopa Liidu nimel.
4. Asjaomane liikmesriik tagab, et ekspertide rühm saab vahetult pöörduda asjaomaste isikute poole. Asjaomane liikmesriik tagab rühma juurdepääsu igasse piirkonda ning igale hoonele ja dokumendile, mis on hindamise seisukohast vajalik. Asjaomane liikmesriik tagab, et rühm saab täita oma volitusi hinnatavate valdkondade tegevuse kontrollimisel.
5. Asjaomane liikmesriik abistab kõigi talle õigusaktidega antud volituste piires rühma selle ülesannete täitmisel.
6. Etteteatatud kohapealse kontrollkäigu puhul teatab komisjon asjaomastele liikmesriikidele enne kontrollkäiku rühma kuuluvate ekspertide nimed. Asjaomane liikmesriik määrab kontrollkäigu praktiliseks korraldamiseks kontaktasutuse.
7. Ekspertide reisi ja majutuse korraldamise eest vastutavad asjaomased liikmesriigid. Kontrollkäikudel osalevate ekspertide reisi- ja majutuskulud hüvitab komisjon.

Artikkel 12

Isikute vaba liikumise kontrollimine sisepiiridel

Olenemata artiklist 10 kuuluvad etteteatamata kohapealset kontrollkäiku tegevasse rühma, kes kontrollib kontrollide puudumist sisepiiridel, ainult komisjoni ~~ametnike~~ esindajad.

Artikkel 13

Hindamisaruanne

1. Pärast iga hindamist koostatakse aruanne. **Hindamis**aruanne tugineb kohapealse kontrollkäigu leidudele ja/või küsimustiku vastustele.
 - Kui hindamine tugineb ainult küsimustikule või etteteatamata kontrollkäigu tulemustele, koostab aruande komisjon.
 - Etteteatatud kohapealse kontrollkäigu aruande koostab kontrolli teostav rühm kontrollkäigu ajal. Komisjoni ~~ametnik~~ esindaja kannab üldist vastutust aruande koostamise ning selle terviklikkuse ja kvaliteedi tagamise eest. Erimeelsuse korral püüab rühm saavutada kompromissi. Eriarvamused võib lisada aruandele.
2. Aruandes esitatakse asjakohaste kvalitatiivsete, kvantitatiivsete, tegevuslike, halduslike ja korralduslike aspektide analüüs ning loetletakse hindamise ajal tuvastatud puudused ja probleemid. Aruandes esitatakse soovitusel puuduste kõrvaldamiseks ja soovitude rakendamise tähtsajad.
3. Aruande iga leid liigitatakse ühte järgmistest liikidest:
 - nõuetele vastav;
 - nõuetele vastav, aga vaja täiustada;
 - nõuetele mittevastav.
4. Komisjon esitab aruande **kavandi** asjaomasele liikmesriigile nelja nädala jooksul alates kohapealsest kontrollkäigust või küsimustiku vastuste saamisest. Liikmesriik esitab oma selgitused aruande kohta kahe nädala jooksul.
5. Komisjoni ~~ekspert~~ esitab aruande **kavandi** ja asjaomase liikmesriigi selgitused artikli ~~15~~**17** kohaselt moodustatud komiteele. Liikmesriikidel palutakse esitada küsimustiku vastuste, aruande **kavandi** ja asjaomase liikmesriigi tähelepanekute kohta märkuseid.

Selle põhjal otsustab komisjon hindamisaruande ja lõikes 3 esitatud liigituse kohta esitatud soovitude ülevõtva komisjon vastu artikli 15 lõikes 2 osutatud korras. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu vastavalt artikli 17 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusele.

Asjaomane liikmesriik esitab ühe kuu jooksul alates aruande saamisest komisjonile tegevuskava tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks.

Pärast eksperdirühmaga konsulteerimist esitab komisjon artikli ~~15~~**17** kohaselt moodustatud komiteele **ühe kuu jooksul pärast liikmesriikide tegevuskava**

kättesaamist oma hinnangu tegevuskava asjakohasuse kohta. Liikmesriike kutsutakse üles esitama tegevuskava kohta oma tähelepanekuid.

6. Asjaomane liikmesriik annab komisjonile aru tegevuskava rakendamisest kuue kuu jooksul alates **hindamis**aruande saamisest ning seejärel jätkab aruandmist iga kolme kuu järel, kuni tegevuskava on täielikult rakendatud. Olenevalt tuvastatud puuduste tõsidusest ja nende kõrvaldamiseks võetud meetmetest võib komisjon **teha otsuse kontrollida tegevuskava rakendamist etteteatatud kontrollkäikude raames**kavandada tegevuskava rakendamise kontrollimiseks etteteatatuid kohapealseid kontrollkäike artikli 15 lõikes 2 osutatud korras. **Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu vastavalt artikli 17 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusele.** Komisjon võib kavandada ka etteteatamata kontrollkäike.

Komisjon teavitab artikli ~~45~~**17** kohaselt moodustatud komiteed korrapäraselt tegevuskava elluviimisest.

7. Kui kohapealsel kontrollkäigul tuvastatakse oluline puudus, mis märkimisväärselt mõjutab ühe või enama liikmesriigi turvalisuse üldist taset, teavitab komisjon sellest omal algatusel või liikmesriigi taotlusel võimalikult kiiresti nõukogu ja Euroopa Parlamenti.

Artikkel 14

Välispiiridel kohaldatavad meetmed ja Frontexi toetus

- 1. Kui hindamisaruandes tuvastatakse välispiiridel teostatavas kontrollis või tagasisaatmismenetlustes olulisi puudusi ning selleks et tagada artikli 13 lõikes 5 osutatud soovituste järgimine, võib komisjon otsustada nõuda, et hinnatav liikmesriik võtaks teatavad erimeetmed, mis võivad hõlmata ühte või enamat järgmistest meetmetest:**

- **Euroopa piirivalverühmade kasutuselevõtmine kooskõlas Frontexi määrusega;**
- **riskianalüüsi ja seadmete kasutamise kavasad käsitlevate strateegiliste otsuste esitamine Frontexile heakskiidu saamiseks;**
- **konkreetsete piiripunktide sulgemine piiratud ajavahemikuks kuni puuduste kõrvaldamiseni.**

Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu vastavalt artikli 17 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusele.

- 2. Komisjon teavitab artikli 17 kohaselt moodustatud komiteed korrapäraselt lõikes 1 osutatud meetmete rakendamise edusammudest ja nende mõjust tuvastatud puudustele.**

Artikkel 15

Olulised puudused välispiiride kontrollimisel ja tagasisaatmismenetlustes

1. Olenemata kuuekuulisest perioodist, mis on ette nähtud artikli 13 lõikes 6 osutatud tegevuskava rakendamist käsitleva aruande esitamiseks, esitab hinnatav liikmesriik juhul, kui artikli 13 lõikes 5 osutatud hindamisaruandes järeldatakse, et hinnatav liikmesriik on tõsiselt eiranud oma kohustust teostada kontrolli välispiiridel või tagasisaatmismenetlusi, aruande kolme kuu jooksul pärast tegevuskava rakendamist käsitleva hindamisaruande saamist.
2. Kui pärast lõikes 1 osutatud kolmekuulist perioodi leiab komisjon, et senine olukord jätkub, kohaldatakse Schengeni piirieskirjade artikleid 23, 23a ja 26.

Artikkel 1416

Tundlik teave

Rühmad peavad konfidentsiaalseks kogu teavet, mida nad saavad oma ülesannete täitmisel. Pärast kohapealseid kontrollkäike koostatud aruannetele antakse salastatuse aste „Restricted”. Pärast asjaomase liikmesriigiga konsulteerimist otsustab komisjon, missuguse osa aruandest võib avalikustada.

Artikkel 15

Komitee

- ~~1. Komisjoni abistab liikmesriikide esindajatest moodustatud komitee, mille esimeheks on komisjoni esindaja.~~
- ~~2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikleid 4, 7 ja 8.~~

Artikkel 17

Komitee

1. Komisjoni abistab komitee. Kõnealune komitee on komitee määruse (EL) 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Artikkel 1618

Üleminekusätted

1. Esimene artikli 5 kohane mitmeaastane programm ja esimene artikli 8 kohane aastaprogramm koostatakse kuue kuu jooksul alates käesoleva määruse jõustumisest.

Mõlema programmi alguskuupäev on ühe aasta pärast alates käesoleva määruse jõustumisest.

2. Esimene artikli 6 kohane Frontexi riskianalüüs esitatakse komisjonile kolme kuu jooksul alates käesoleva määruse jõustumisest.
3. Liikmesriigid määravad artikli 9 kohased eksperdid hiljemalt kolme kuu jooksul alates käesoleva määruse jõustumisest.

Artikkel ~~17~~19

Euroopa Parlamendi **ja nõukogu** teavitamine

Oma soovitud teavitab komisjon Euroopa Parlamenti **ja nõukogu** artikli 13 lõikes 5 sätestatud korras.

Artikkel ~~18~~20

Aruandmine Euroopa Parlamendile ja nõukogule

Komisjon esitab igal aastal Euroopa Parlamendile ja nõukogule käesoleva määruse kohaselt tehtud hindamisi käsitleva aruande. Aruanne avaldatakse ja see sisaldab järgmist:

- teave eelmisel aastal tehtud hindamiste kohta ning
- iga hindamise järeldused ja teave puuduste kõrvaldamise hetkeolukorra kohta.

Artikkel ~~19~~21

Kehtetuks tunnistamine

Täitevkomitee 16. septembri 1998. aasta otsuse (millega moodustatakse alaline Schengeni hindamis- ja rakendamiskomitee (SCH/Com-ex (98) 26 def.) teine osa „Rakenduskomitee riikide jaoks, kes juba kohaldavad konventsiooni” kaotab kehtivuse ühe aasta möödumisel käesoleva määruse jõustumisest.

Artikkel ~~20~~22

Nõukogu võib vastavalt käesolevale määrusele otsustada läbi viia Schengeni hindamisi, millele on osutatud pärast käesoleva määruse jõustumist sõlmitud ühinemisaktides.

Artikkel ~~21~~23

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on Euroopa Liidu toimimise lepingu aluslepingute kohaselt tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

*Euroopa Parlamendi nimel
eesistuja*

*Nõukogu nimel
eesistuja*